

EXPO Hofpleinlijn

Met de Groene Promenade als leidraad zijn door Expo Hofpleinlijn initiatieven en ideeën voor de Hofbogen verzameld. Rondom de thema's groen en water zijn voorstellen van bewoners en ondernemers samengebracht in een doorlopende tentoonstelling. In oktober 2017 zijn de plannen in een serie workshops bediscussieerd. Het doel van deze bijeenkomsten was te testen of De Groene Promenade daadwerkelijk meerdere initiatieven kan samenbrengen tot een geheel. Bewoners, ontwerpers en ondernemers hebben tal van aanvullende ideeën ingebracht. De visie van een groene invulling met plaats voor ook kleinschalige lokale initiatieven blijkt breed gedragen.

Deze flyer bevat de uitkomsten van Expo-Hofpleinlijn. De workshops en expositie vonden in oktober 2017 plaats in een mobiel tentoonstellingspaviljoen (foto goederenwagon opnemens?) geparkeerd in de Vijverhofstraat aan de voet van de Hofpleinlijn. Initiatief en organisatie was in handen van de Natuurlijke stad. Dit project is financieel ondersteund door Gebiedscommissie-Noord.

De Groene Promenade Hofbogen

De Natuurlijke Stad

In opdracht van de gemeente Rotterdam heeft De Natuurlijke Stad een strategie ontwikkeld om van het dak van het Hofbogenviaduct een ecologische, groene wandelpromenade te maken met ruimte voor lokale initiatieven. Het dak wordt groen, heeft ecologische betekenis en is van iedereen. Het plan gaat uit van een wandelpad van begin tot eind langs een doorlopend lint met beplanting die in Rotterdam en omgeving van nature voorkomt. Op basis van een aangelegde ondergrond kunnen de voorzieningen, het groen en de bijzondere toegangen gefaseerd worden aangebracht. Het hoeft niet in één keer af, juist de gefaseerde stap-voor-stap inpassing van menselijke activiteiten kan daarmee gelijk op groeien met de planten langs het wandelpad. Langs het pad ligt een groen lint. Soms is dat breed en is de bezoeker te gast in het groene landschap. Soms is de menselijke activiteit overheersend; een terras, een rustplaats, een informatiepunt, en is de natuur te gast. Het langste en smalste park van Rotterdam bestaat uit drie opeenvolgende sferen: een waterlandschap langs klimaatbestendig ZOH0, een activiteitenlandschap in het midden van de lijn en een rustiger ecologisch landschap vanaf station Bergweg tot aan de groene zone langs de Gordelweg. Echte Rotterdamse landschapsoorten en

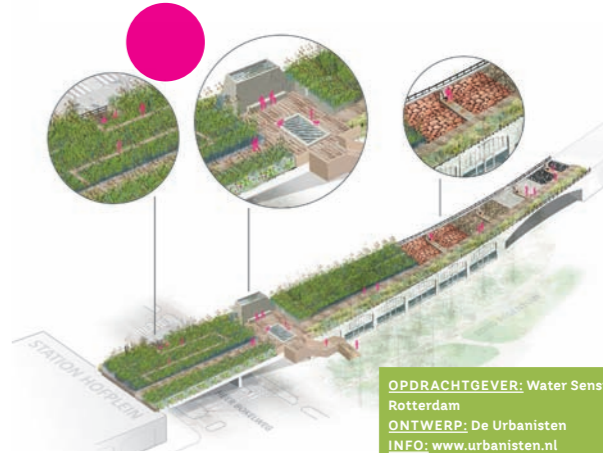

OPDRACHTGEVER: Gemeente Rotterdam
ONTWERP: De Natuurlijke Stad, Piet Vollaard, Ward Mouwen en Jacques Vink, in samenwerking met Bureau Stadsmatuur, André de Baerdaemker
CONTACT: info@natuurlijkestad.nl
INFO: www.natuurlijkestad.nl

Aquaduct 010

De Urbanisten

In 'Aquaduct 010' schetsen De Urbanisten een watersensitief perspectief voor de Hofpleinlijn en voor de omliggende stad. Schoon water speelt daarin een verbindende rol. Aquaduct 010 verken de mogelijkheden om het dak van de Hofpleinlijn te gebruiken als een monumentale structuur die water opvangt, vervoert en zuivert en die dit schone water ook weer aanbiedt aan haar omgeving. Inspiratie voor Aquaduct 010 is het gedachtegoed van W.N. Rose en zijn Rotterdamse Singelplan. Bij de inrichting van de twee kilometer lange waterzuiverende lijn hoort daarom ook een diverse en aantrekkelijke beplanting én vooral ook de gelegenheid voor flaneren en verblijven. Aquaduct 010 creëert meerwaarde voor de ruimte onder de bogen en voor de gebruikers daarvan. En ook de aangrenzende buurten en zelfs de stad Rotterdam profiteren mee van Aquaduct 010.

OPDRACHTGEVER: Water Sensitief Rotterdam
ONTWERP: De Urbanisten
INFO: www.urbanisten.nl

De Slimme Regenton

In Amsterdam, Rotterdam en Schiedam slaan we nu de handen ineen en ontwikkelen entesten we de Slimme Regenton. Deze regenton, bedacht door Studio Bas Sala, is slim doordat het kraantje aan de ton ook online kan worden bediend. De tonnen vormen gezamenlijk een netwerk dat is gekoppeld aan de lokale weersvoorspelling waardoor de regentonnen optimaal kunnen worden gebruikt. Ze zijn vol tijdens droge periodes en leeg voordat een piekbui valt. De Slimme Regenton is dus een simpele en leuke manier om regenwater bewuster te gebruiken. In de publieke ruimte plaatsen we geveltuin regentonnen en grote eye catchers. Ook bewoners vervullen een belangrijke rol bij deze gezamenlijke opgave en kunnen een Slimme Regenton in hun tuin plaatsen en meedoen aan de test. Zo werken we samen aan het bewuster opvangen en vasthouden van regen en ontstaat extra capaciteit om regenwater op te vangen in de stad.

ONTWERP: Studio Bas Sala & Slimme Regenton Community
INFO: www.slimmeregenton.nl

De Regentuin

De Regentuin wordt aangelegd bij de Zomerhofstraat aan de langzame verkeersroute die over de Voorburgstraat-Vijverhofstraat naar het centrum voert. Aanleiding is de vervanging van het rioolstelsel in de Agniesebuurt waarbij de wijk '100% hemelwaterproof' wordt gemaakt. Hevige regenbuien, een direct gevolg van klimaatverandering, hebben een steeds groter effect op de bebouwde omgeving. De Regentuin functioneert als 'piekberging' met wadi, een pool, regentonnen (ZOH0-letters) en speciale beplanting die tegen veel vocht en schaduw kan. Er wordt geëxperimenteerd met verschillende waterstanden, waterdoorlatende bestrating en met duurzame verlichting. Volgens ZOH0citizens zou de Regentuin als een klimaatproeftuin moeten functioneren. 'De ZOH0-regentuin, entree naar ZOH0, is een tuin met bijzondere beplanting, waar je kunt liggen, zitten, luisteren, verwonderen, spelen en de fiets te gast is. Er is plek voor experiment, innovatieve water(berging)oplossingen met ruimte voor kleine evenementen.'

ONTWERP: de gemeente Rotterdam in samenwerking met ZOH0citizens en Hofbogen N.V. De tuin maakt deel uit van Sponge 2020

Flora voor Fauna

Flora voor Fauna geeft suggesties voor beplanting om daarmee de biodiversiteit in de stad te versterken. Flora voor Fauna gaat uit van de gedachte dat elke diersoort specifieke eisen stelt aan haar omgeving. Door de juiste beplanting toe te passen en schuilplaatsen te creëren wordt de leefomgeving van een aantal diersoorten in de stad versterkt en daarmee ook die van andere nuttige besties. Een zanglijster bijvoorbeeld zoekt beschutting en voedsel op de grond. Vleermuizen foerageren daarentegen in de lucht. Zij eten insecten die tijdens schemering afkomen op witte bloemen. In de afgelopen jaren zijn er verschillende Flora voor Fauna tuintjes aangelegd langs de kindvriendelijke route in de Agniesebuurt en de Provenierswijk. In de wijk Cool is de Habitat-tuin gerealiseerd. De tuintjes zijn herkenbaar aan een stalen icoon in de bestrating. De eerst volgende plek die wordt ingeplant is een tijdelijk vlindertuin op het Ungerplein.

ONTWERP: Flora voor Fauna, Mariou de Jong en Marieke de Keijzer beiden van stadsmatuurwinkel Stek
Contact: info@stadsmatuurwinkel.nl
INFO: www.floravoorfauna.nl

De klimaat-adaptieve portiektuin

Stichting Tussentuin

Het begon met een gesprek met de bewoners van het portiek in de Agniesestraat 42. Het binnenste achter het portiek was een stoepgepleintje omringd door berenklauw en deze mocht wel eens opgeknapt worden. Tussentuin kreeg de opdracht om samen met de bewoners een nieuw tuinontwerp te maken. Tijdens het ontwerpproces, in het najaar van 2016, kwam de gemeente met de oproep dat alle binnenste terreinen in de Agniesebuurt klimaat-adaptief moesten worden. Daar hadden de meeste bewoners nog nooit van gehoord. Na uitleg over het opvangen van regenwater en het gebruik daarvan in de tuin, werden bewoners enthousiast. Ze wilden namelijk graag een kraan in de tuin, om de planten water te geven. De portiektuin moet een voorbeeld worden voor de rest van de Agniesebuurt. Uit grondonderzoek bleek dat het vooral klei-grond is die weinig water door laat. Het regenwater kan dus niet infiltreren in de bodem, maar het wordt verdracht afgevoerd naar het riool. Dit gebeurt via: slimme regentonnen, infiltratiekratten, drainagebuizen door de tuin en een wadi.

OPDRACHTGEVER: Havensteder, Watersensitief Rotterdam, Hoogheemraadschap Schieland
ONTWERP: Stichting Tussentuin, Tanja Lina, Kim Zwart en Joost van Dijk
UITVOERING: De Schoepstuin, Jeroen Hooijmaaijer, Kimpennerwaard.
INFO: www.tussentuin.nl

Groenbogen

De Natuurlijke Stad

Het Amerssooiseplein heeft een groene wand vol weelderige planten gekregen. Twee dichte bogen van de Hofbogen zullen komende jaren begroeien met een door STEK-Flora voor Fauna uitgezochte selectie aan planten. De groene wand is er niet alleen voor de buurtbewoners, maar zeker ook voor de vogels, vlinders en met name vleermuizen die zich met de nectarrijke bloemen en planten kunnen voeden. Omdat de tuin onder het afdak van de Hofbogen is gelegen zorgt de Slimme Regenton van ontwerper Bas Sala voor water. Dit is een experimenteel project dat een prototype kan zijn voor andere plekken in Rotterdam. Wat dit project extra bijzonder maakt, is dat jongeren uit de buurt betrokken zijn bij de realisatie. Kunstenaar Chris Ripken, bekend van talrijke kunstwerken in Rotterdam en uitvoerder van de frames en de kast voor de waterton: 'Kunst in de buitenruimte dat tot stand is gekomen met bewoners zorgt voor sociale coherentie en vermindert de anonimiteit. We hebben heel prettig samengewerkt met de jongeren en er zijn mooie gesprekken ontstaan.' Stichting Groenpool-Noord en Dropbox gaan samen met haar vrijwilligers uit de buurt de groene wand onderhouden. De ambitie is om ook schoolkinderen te betrekken bij het onderhoud en verzorging van de groene wand. Zo krijgt deze groene wand ook een educatief karakter, waarbij iedereen betrokken is.

ONTWERP: de Natuurlijke Stad, Jacques Vink, Piet Vollaard, m.m.v. Chris Ripken, STEK en Studio Bas Sala
DIT PROJECT IS MOGELIJK GEMAAKT DOOR: Gebiedscommissie Noord, Hofbogen BV en Havensteder.
INFO: www.natuurlijkestad.nl

Restauratie Wagon

Hofpleintrein Rotterdam

In Klostermansfeld (Duitsland) staat een origineel rijtuig van de Zuid-Hollandse Electriche Spoorweg Maatschappij (ZHEM). Deze wagon heeft van 1914 tot ca. 1944 intensief over de Hofpleinlijn gependeld tussen Rotterdam Hofplein, Den Haag en Scheveningen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is het rijtuig naar Duitsland afgevoerd en leek verloren. Totdat het toevallig werd gespot door een oplettende treinliefhebber die hem vele jaren later tegenkwam op een rangeerterrein in het voormalige Oost-Duitsland. Stichting Hofpleintrein wil dit verloren gewaande rijtuig naar Rotterdam terughalen, restaureren en met een nieuwe functie op het dak van de Hofbogen plaatsen. De stichting bestaat uit een groep gepassioneerde vrijwilligers uit de wijken rondom het viaduct. Vanuit historisch oogpunt is het rijtuig een prachtige aanwinst. Er wordt hiermee een link met de geschiedenis van het viaduct, een stuk vooroorlogs Rotterdam gemaakt. De eerste trein wordt weer herenigd met het dak, maar met een nieuwe bestemming die aansluit bij de verdere ontwikkeling van het dak zelf.

INITIATIEF: Stichting Hofpleintrein Rotterdam, een groep van buurtbewoners en vrijwilligers, opgericht door Jan Waszink
INFO: www.hofpleintrein.nl

Aanlichten Hofbogen

Jager Janssen

JagerJanssen is sinds 2006 gevestigd in de bogen onder de monumentale Hofpleinlijn. In die tijd verkeerden de bogen en directe omgeving nog in tamelijk troosteloze staat, maar de potentie van deze plek was overduidelijk. Met de recente restauratie en transformatie van Station Rotterdam Bergweg en de bogen tussen Bergweg en Teilingerstraat is het geheel al flink opgeknapt. Toch ontbrak er naar onze smaak nog iets essentieels: goede verlichting van bogen en buitenruimte. Tegenwoordig huist JagerJanssen in drie boogjes op rij, tegenover het unieke hofje Vrouwe Groenevelt's Liefdegesticht. De perfecte plek om een plan tot uitdrukking te brengen voor het aanlichten van de Hofbogen. Met een proefopstelling van drie grondspots - één in het hart van elk boogje - tonen we hoe de Hofbogen ook in het donker de monumentale ruggengraat van de wijk vormen. Deze subtiele verlichting is niet alleen fraai, het werkt preventief tegen inbraken en bevordert bovendien het gevoel van veiligheid op straat. De realisatie kon tot stand komen met steun van de gebiedscommissie Noord en een financiële bijdrage van Opzouwer Mee & Bewonersidee, beschikbaar gesteld voor dit bewonersinitiatief.

ONTWERP: JagerJanssen architecten, Alex Jager, Rogier Janssen en Martijn Feenstra.
MET SPECIALE DANK AAN: Liselotte de Haan en Lucas van Zijl voor hulp bij realisatie.
INFO: www.jagerjanssen.nl

Dakterras

Eurotrash

Eurotrash United is van plan op het dak van de Hofbogen een dakterras te maken, een groene oase in de stad. Over een slingerend paadje kunnen wandelaars over het dak flaneren, terwijl onder de schaduw van kleine bomen en pergola's met hopplanten mensen aan het genieten zijn van een heerlijk biertje.

INITIATIEF: Eurotrash, Martijn Goorhuis
INFO: www.eurotra.nl

Mind the Gap

Gutundgut

'Mind the Gap' is een tijdelijke installatie, een pop-up platform in afwachting van de grote geste die, te zijner tijd, gaat komen. Wij willen niet opnieuw een toekomstvisie. Wij willen nu aan de slag. De installatie met een openbaar platform en uitkijktoren wordt de nieuwe ontmoetingsplek in Rotterdam Noord. Bewoners van de wijk vierden hier hun feestje. De ondernemers komen hier vrijdagmiddag voor een borrel. De Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) celebreert hier in 2018, conform hun motto, de cultuur als motor voor verandering. Mind the Gap hoeft niet bijzonder mooi te zijn, maar zeker ook niet lelijk. De installatie is snel te realiseren en de focus ligt op de belevings. De nieuwsgierigheid is groot: hoe zal het zijn boven op het dak van het langste gebouw van Rotterdam, de droom van vele studies maar ook van talloze impassen. Het is tegenwoordig niet toegestaan op het dak van de Hofbogen te gaan staan. De installatie is daarom een loop over het spoor, met tussenruimte, zonder het dak te raken - MIND THE GAP.

ONTWERP: Gutundgut, Christian Müller en Fabio Bovio
INFO: www.gutundgut.ch

Colofon

EXPO Hofpleinlijn toont kansrijke initiatieven voor de toekomstige ontwikkeling van het dak van de Hofpleinlijn. EXPO Hofpleinlijn is een initiatief van De Natuurlijke Stad ondersteund door Gebiedscommissie Noord. Gastheer is de stichting Sporen van de Stad die zijn wagon voor deze expositie ter beschikking heeft gesteld. Met medewerking van: Gebiedscommissie Noord, Gemeente Rotterdam, Hofbogen bv, Vrienden van de Hofpleinlijn, ZOH0 Citizens, Eurotrash, 7Seasons, AIR, Hofbogen ondernemersvereniging HOV, Studio Bas Sala, De Urbanisten, Happy Italy, JagerJanssen Architecten, Ruimtelab, Stad in de Maak, STEK, Stichting Tussentuin; Tanja Lina, Joost van Dijk, GroenGoed, Gutundgut, Groenpool Noord, Hof van Noord, Wijkcoöperatie Rotterdam Noord, Sporen van de Stad en diverse bewoners en vrijwilligers. Staat je initiatief er niet bij en heb je een plan? Meld je dan bij De Natuurlijke Stad en doe mee!

CONTACT: info@natuurlijkestad.nl
INFO: www.natuurlijkestad.nl
VORMGEVING: Arriëne Boelens Office; Vincent van Straaten

De Natuurlijke Stad is een collectief van ruimtelijk ontwerpers, landschapsarchitecten, biologen en ecologen die zich inzetten voor een groene leefbare stad. Piet Vollaard (Stad in de Maak, architect / publicist), Jacques Vink (Ruimtelab, architect), Ward Mouwen (E+R architect), Marieke de Keijzer (STEK, landschapsarchitect), Mariou de Jong (STEK, product-ontwerper), Joost van Dijk (architect), Tanja Lina (architect), Niels de Zwarte (bioloog, BSN), André de Baerdaemker (bioloog/ecoloog, BSN), Eva Bes (groenbeheer coördinatie)

EXPO Hofpleinlijn

'Wij willen het dak op!' Initiatieven voor het openbaar maken van het dak van de Hofpleinlijn.

GroenGoed

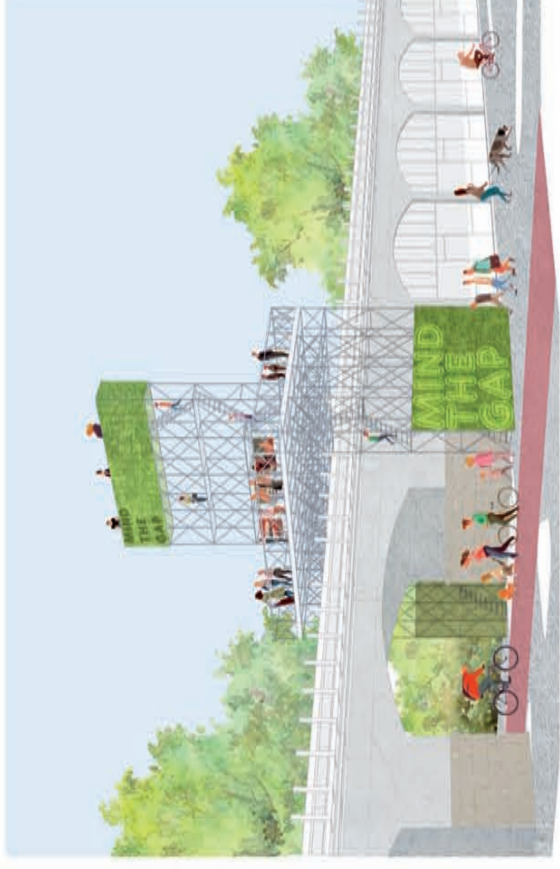
Groenbogen, Flora voor Fauna & Slimme Regenton

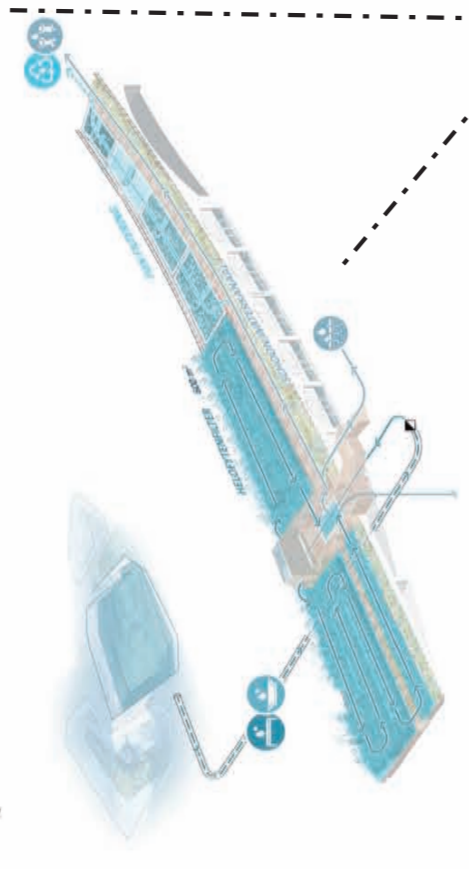
Groene Promenade Hofbogen

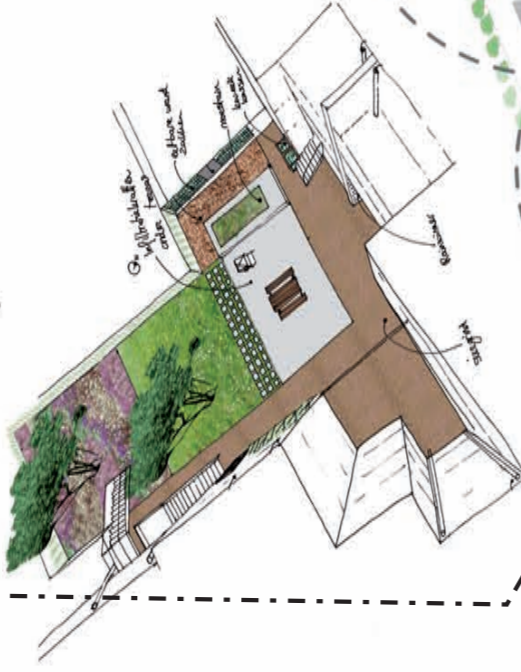
Mind the Gap

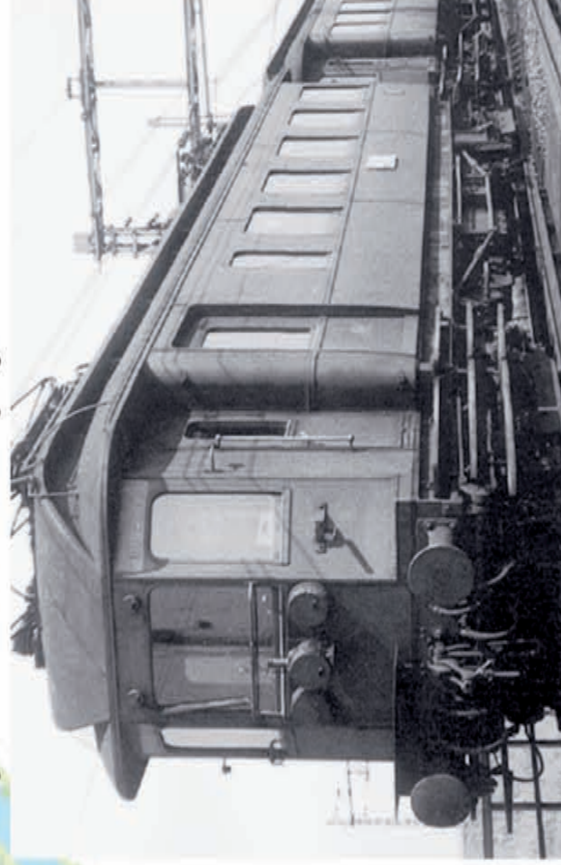
Aquaduct 010

De Klimaat-Adaptieve Portiektuin

Hofpleintrein: restauratieproject

Regentuין

Dakterras Eurotrash

Proef Aanlichten Hofbogen

Experimentendak Hofplein

EXPO Hofpleinlijn

Projecten en initiatieven voor de Hofpleinlijn en directe omgeving

Verspreid door De Natuurlijke Stad.
Tentoongesteld in de wagon van Sporen voor de Stad
Rotterdam, oktober 2017

